

מחשבה קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

פסחים דף קטז

רבינו יהודה בן יקר פירוש התפלות והברכות להזכיר גנות אחר, כי (מה) [אם] אותו עבדות שעל ידו הוציאנו ממצרים ומה לנו להזכיר גנות שמאברהם אבינו. ורב סבר אחר שבאנו להזכיר גנות ושבח של מצרים הודיע כמה שבחו של מקום כי מאשפות ירים אביון, יש לנו להזכיר גנות ושבח הראשון כי אבותינו היו עובדי ע"ז ואין גנות [יותר] בעולם הזה וגדול הוא מגנות של עבדות ואעפ"כ קירבנו המקום לעבודתו ובאין ומזולזלין מדור לדור עד שמזכירין גנות ושבח דיציאת מצרים. ולא דקדקתי עם ישראל כמו שדקדקתי עם אברהם, ולכן יש להתחיל מתרח ואברהם להזכיר שבח של יציאת מצרים כמה היה גדול. ואמ' בתנחומא⁸ אמ' לו הקב"ה למשה אע"פ שהתניתי עם אברהם

עמק יהושע ח"א דרוש יא

והנה בענין הנס של י"מ אשר בכל דור ודור חייב אדם לראות את עלמו כאלו הוא ילא ממלרים. יש צ' עניני שמחה. השמחה הא' הוא אשר ילאו ממלרים מאפלה לאורה ומשעבוד לגאולה אשר היו מלוכלכים בטיט ובחומר וכלל עבודה בשדה אשר עבדו בהם בצרך. והב' שהולחנו להיות לו לעבדים וקרבתו לפני הר סיני ונתן לנו את התורה. [ובזה יובן מה שהכתי תחילה הא דאמרין בפ"ב דפסחים (דף קט"ז) מתחיל בגנות ומסיים בשבח מאי בגנות רב אמר מתחילה כו' היו אבותינו ושמאל אמר עבדים היינו א"ל ר"ג לדרי עבדים עבדא דמפיק ליה מרי' לחירות ויהיב ליה כספא ודהכא מאי בעי למיעבד א"ל בעי לאודויי ולשכחי א"ל פרתן מלומר מה נשתנה פתח ואמר עבדים היינו, והיינו. רב דאמר מתחילה עובדי כו' היו אבותינו היינו שצריך להרגיש הטובה שנספס שמתחילה עובדי כו' היו אבותינו ועכשיו קרבתו המקום לעבודתו ושמאל אמר הצניטה השני דהיינו עבדים היינו שמתחילה היינו עבדים לעבוד עבודה פרך

עין אליהו

א"כ מה מאוד יבואר על נכון הפלוגתא שלפנינו דכל אחד הולך לשיטתו בזה, דרב לשיטתו דס"ל דאין טוב לצדיק שיהי' לו העוה"ז, א"כ אין זה שבת, דמתחילה היינו עבדים לפרעה ועכשיו הוציאנו ד' ממצרים, דזאת אינה טובת הנפש רק טובת הגוף. לפיכך אמר דמתחיל בגנות ומסיים בשבח היינו, מתחילה עו"ג היו אבותינו ועכשיו קרבתו המקום לעבודתו, דהוא טובת הנפש. אבל שמאל לשיטתו דס"ל דטוב לצדיק שיהי' לו העוה"ז, ולכן שפיר אמר דגנות היינו עבדים היינו וכו', ושבת היינו ויוציאנו ד' ממצרים, דהיינו לנו חירות הגוף. בזה אתי שפיר נמי מה דאמר ר"ג לדרו

רמב"ם פ"ז מהלכות חמץ ומצה

בן. אפילו חכמים גדולים חייבים לספר ביציאת מצרים וכל המאריך ברברים שאירעו ושהיו הרי זה משובח: **ב** מצוה להודיע לבנים ואפילו לא שאלו שנאמר והגדת לבנך. לפי דעתו של בן אביו מלמדו. כיצד אם היה קטן או טיפש אומר לו בני כולנו היינו עבדים כמו שפחה זו או כמו עבד זה במצרים ובלילה הזה פרדה אותנו הקב"ה ויוציאנו לחירות. ואם היה הבן גדול וחכם מודיעו מה שאירע לנו במצרים ונסים שנעשו לנו ע"י משה רבינו הכל לפי דעתו של בן: **ג** יוצריך לעשות